# СВОБОДА  SVOBODA

## УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ — OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XLIV. Ч. 94. Джерзі Ситі, Н. Дж., четвер, 23-го квітня 1936. — VOL. XLIV. No. 94. Jersey City, N. J., Thursday, April 23, 1936. THREE CENTS


## ПОВЕНЯНИ ВЕСТ ІСТОНУ КЛИЧУТЬ ПОМОЧИ

ВЕСТ ІСТОН (Па.). — Для допомоги місцевим українцям, що потерпіли від повени, зорганізувався український комітет, у склад котрого ввійшли: о. Михайло Колтуцький як предсідник, Василь Беднарський як касієр, Микола Підгайний як секретар та Михайло Колодруб як член.

Розсліди над розмірами шкід показали, що від повени потерпіли 6 родин. Шкоди виносять: 1,500, 700, 1,500, 750, 750, 1,000 долярів. Негайна допомога конечна. — Комітет.

### РАТУНКОВА АКЦІЯ ДЛЯ ПОВЕНЯН.

ПИТСБУРҐ (Па.). — Комітет допомоги повенянам дістав від Обєднання чек на $150 та почав розділювати допомогу між потерпілих від повени.

ГАРТФОРД (Конн.). — Комітет допомоги тим, що потерпіли від повени в цій околиці, дістав від Обєднання чек на $200 та почав зараз розділювати допомогу, щоб наші люди, що впали жертовою повени, мали потіху на свята.

Комітет іще очікує дальшої помочі, бо Червоний Хрест дає як допомогу хатню обстанову тим, що в комірному, а тим, що мають власні доми, не дає. Вони ждуть допомоги добрих людей. — Комітет.

### ПОВЕНЯНИ, ЩО ПОМАГАЮТЬ ІНШИМ ПОВЕНЯНАМ.

ГОЛІОК (Месечусетс). — Комітет допомоги повенянам дістав від Обєднання чек на $100 і відразу став розділювати допомогу.

Були при розділі дивно зворушливі сцени. Коли комітет зайшов на самий Великдень до хати одного українця, мати дому стругала ярину для дітей на обід і плакала над своїми святами. Увійшов у хату батько й привитав нас: „Христос воскрес!", що ще більше розжалобило матір. Комітетові сказали, чого вони прийшли. Їх прислало Обєднання з допомогою. Не вірили, бо ще такого не чували, щоб українські гроші давали кому допомогу в Америці.

Роздали ми в цей спосіб 40 долярів. Одному дали $15, другому $15, третьому $10. Не давали по більше, щоб іншим лишилося. Тут комітет мав найбільшу несподіванку. Як прийшов до інших, вони сказали, що хоч потерпіли, допомоги приймити не можуть, бо в інших околицях є люди, що потерпіли ще більше. Між потерпілими знайшовся один, що має шкоди на $6,000, але він зопомоги не приняв, кажучи, що вже собі якось раду дасть, а допомога хай іде тим, що собі ради не можуть дати.

Постановили решти грошей не розділювати, а відослати назад до Обєднання, щоб воно вислало їх туди, де люди в більшій біді. Щоб зазначити свою солідарність з цією акцією, комітет дозбирав іще наборзі дещо й висилає до Обєднання $75.50. Дали по $2: В. Бурко, І. Процишин, І. Вавришин, Д. Хрупалик, В. Е. Коваль; по $1.50: М. Провода, С. Вавришин, Й. К. Фуйчек; Н. Околота $1.

Між цими жертводавцями є два, що самі потерпіли від повени. — Комітет.

### РАДЯТЬ НАД НОВИМИ ПОДАТКАМИ.

ВАШИНҐТОН. — Предсідник податкового комітету в палаті послів вніс формально проєкт нового податкового закона на 1936-тий рік.

Новий закон має на ціли завести нову систему федерального оподаткування корпорацій. Він відкликує всі тепер обовязуючі закони про податки від корпорацій та заводить одну систему набудуче. Він старається вложити більший тягар на більші корпорації та облекшити тягарі менших.

Як він увійде в життя, то уряд буде теж обовязаний звернути коло 35 міліонів долярів податку, вже заплаченого.

### ДЕМОНСТРАЦІЯ БЕЗРОБІТНИХ У ЛЕҐІСЛЯТУРІ.

ТРЕНТОН (Ню Джерзі). — Безробітні, що домагались ухвалення фондів на їх допомогу, на вістку, що леґіслятура не ухвалила таких фондів, заняли салі нарад обох палат стейтової леґіслятури та заявили, що не вступляться з саль до нового засідання леґіслятури, себто до наступного понеділка.

### ДЕЛЕҐАЦІЯ МОРЯКІВ У СЕКРЕТАРЯ ТОРГОВЛІ.

ВАШИНҐТОН. — У секретаря торговлі Ропера зявилася делеґація страйкуючих моряків з побережжя Тихого океану. У делеґації було 200 людей, та казали, що вони представляють 3,200 робітників.

Делеґація представила секретареві умовини, що панують на американських торговельних кораблях. Вона представила умовини на кораблях як дуже небезпечні.

Делеґація була потім у секретарки праці, Перкинс.

### КІНЕЦЬ РЕКЕТІРА.

У канАлі Ґованус при кінці вулиці Бонд у Брукліні, Ню Йорк, знайдено тіло Тонія Ґубітосія, 21-літнього рекетіра, що пропав дня 31-го січня. Він мав звязані руки та показував признаки смерти від задушення. Мав теж кілька ран від ножа в околиці серця.

### НЕДУГА ГОЛОДУ.

Є й така недуга. Її називають інакше — булімія. Хорий на булімію має великанський апетит. В університетській клініці у Вороніжі (СССР) є тепер два хорі на цю недугу. Один з них їсть денно 20 яєць, 9 кґ. хліба й пє 30 склянок чаю. Впродовж 11 місяців його вага збільшилась на 60 кґ. і він важить тепер 130 кґ. Та водночас цей опасистий чоловік є такий немічний фізично, що без доглядача не може піднестися з ліжка. Інший хорий на булімію в тій же лічниці зїдає денно 12 кґ. хліба, 2 кґ. оселедців і постійно відчуває голод.

### САМОГУБСТВО СТУДЕНТА.

Дня 16. березня ц. р. кинувся під поїзд 24-літній Карло Ґерґардт, студент математично-природничого факультету у Львові. Причиною самогубства були знущання його товаришів студентів, які з зависти нищили всі його наукові досвіди. Батько Карла, міщанин, що мешкає на Кульпаркові, дуже любив свого сина і не жалував грошей на його студії. Коли довідався про смерть свого сина, негайно прийшов на Вульку, де двічі зімлів з жалю за сином. Тіло К. Ґерґардта перевезли до інституту судової медицини.

### КРАЇНА, ЩО ВІДКРИЛА ТЕПЕР ДЗЕРКАЛО.

Досі існував іще на світі край, де жінки не знали дзеркала. Це острів Матакі, що належить до ланцюга Маршалових островів. Туди рідко причалювали кораблі білих людей. Аж в осени 1935 р. приїхали туди американці, які привезли перші дзеркальця. Цей винахід так подобався місцевим жінкам, що його розкупили і прохали прислати новий транспорт дзеркал. Жіноцтво на острові Матакі, поглянувши на себе, рішило, що мусить вигарніти.

### А МОЖЕ ПОМОЖЕ?...

Новий спосіб поборювання вуличних злодіїв рішила ввести управа Варшави. Злодія, придержаного за крадіж на прилюдному місці, поліцай показує прохожим, при чому називає його імя і назвище та карту його каральности. Таким чином публика, бачучи натаврованого злодія, зможе його опісля пізнати і ловити. Цю систему введе поліція вже в найблищчому часі.

### ЖАХЛИВА СМЕРТЬ У ПОЛУМІНІ И ХВИЛЯХ РІКИ.

На ріці Тиґр біля місцевости Амарат спалахнула цими днями велика пожежа на річнім пароплаві, яким їхали 230 пасажирів, у більшости бедуїнів. Підчас великого переполоху 23 особи згинули в полуміні, а 28 осіб у хвилях ріки. Між одними й другими було багато жінок і дітей.

### ЧОМУ У МІСТІ ГАСНЕ СВІТЛО.

Трапляється раз чи два на рік, що у великому місті гасне світло. Нарікаємо тоді звичайно на погану дирекцію освітлення чи техніків, хоч причина такої темряви може бути складніша. Ось що трапилося цими днями у Відні. В одному авті їхав пес із своєю панею. Пес, відповідно до почувань своєї пані, заняв місце поруч неї. У подушці авта, на яку сів, була голка. Пес стрибнув із болю так сильно, що вискочив на керму. Шофер не міг дати собі ради з кермою і авто віхало у розгоні на ліхтарню. Ліхтарня впала на будку з електричними проводами. Наслідком короткої лучби згасли в місті всі світла, зупинились трамваї, авто розбилось і шофер сильно покалічився. Все те через одну голку в невідповіднім місці.

### СУМЕРК І ЙОГО ПРИЧИНИ.

Коли сонце зайде, то виходилоб, що повинна на землі запанувати відразу темрява, цілком темна ніч. А в дійсності заки запанує ніч, то попереджає її сумерк. Причиною сумерку, тобто часу, коли ясність дня повільно переходить у темряву ночі, треба вважати розпилювання соняшних промінів атмосферою землі, а власне її горішніми верствами. Проміні сонця, що зайшло за обрій, не освітлюють уже землі й повітря над землею. Чим дальше сонце западається під обрій, тим вищі верстви повітря освітлює. Повітря розпилює світло промінів у собі і допроваджує його до землі. В міру віддалювання промінів від приземних верств повітря вгору трудніше стає повітрю допроваджувати світло до землі і сумерк глибшає. Час тревання сумерку залежить від пори року. Найкоротше треває сумерк на рівнику; в міру віддалення в напрямі біґунів він довшає.

### ІДУТЬ ДО АНГЛІЇ ДЛЯ ДІТОРОДЖЕННЯ.

Багато заможних жидівських матерей, що сподіваються приходу на світ дитини, ідуть на час злогів до Англії, щоб таким чином набути для тих дітей англійське горожанство. Крім того такі діти мають в Англії право „спроваджувати" туди своїх родичів як іміґрантів.

### КРОКОДИЛІ З НЕБА.

На бразилійському побережжі мешканці міста Пара були сильно здивовані, коли вийшли на вулиці після одного хмаролому. На землі лежали малі крокодилі, що впали з хмар. Учені пояснили це явище сильним вітром, який схопив десь із далеких мочарищ новонароджених крокодилів і перекинув із дощем на інше місце.

### РЕКЕТІРСТВО В ПОЛЬЩІ.

Велику аферу викрили на варшавській почті. Контрольори брали оплати за те, що приділяли листарям ліпші районк й тероризували листарів редукцією, очевидно тільки з тією метою, щоб від них дістати нового хабара.

### КАТАСТРОФАЛЬНА ПОВІНЬ У КОВНІ.

Рівень води у Німані коло Ковна піднісся був цими днями на 7 метрів, заливаючи 54 вулиці столиці Литви. 730 домів були під водою. У Ковні 10,000 людей опинились без даху над головою. Жертви повени вмістили в шкільних будинках. Науку в школах мусіли припинити. Шкоди, спричинені повінню, обчисляють на міліони литів. Внаслідок повени замкнули в Литві кільканацять фабрик і без праці опинилися 10,000 робітників.

### ПОНЕВОЛЕНІ ГРОМИ.

Паризька „Ліберте" приносить сензаційну вістку про нові досвіди німецького вченого професора Матіяса. Згаданий часопис твердить, що Матіясові вдалося поневолити електричну енергію громів у таємній лябораторії серед ліса над каналом Тельтов біля Берліна. У лябораторії тій, що є власністю німецького уряду, поробили ще підчас світової війни чимало дуже важних винаходів. Між іншим винайшли там т. зв. „дур-алюміній". Там теж робили вибуховий матеріял, яким наповняли стрільна „Берти". На всіх лісових стежках, що ведуть до лябораторії, поуставляли таблиці з осторогами: „Позір на вибух!"

Часопис здогадується, що останній Матіясів винахід буде новою жахливою зброєю в руках Німеччини.

### ПЛАЧ ДИТИНИ У ГРАМОФОНІ.

Одна ґромадянка Варшави знайшла спосіб, як промовити до совісти свого чоловіка, що покинув її та дитину. Коли він переїхав на іншу хату, вона наняла в сусідстві з його кімнатою сумежну на те, щоб там поставити ґрамофон. До ґрамофону дала вона зняти голос її дитини, коли дитина найщиріше плаче. Коли закаменілий батько приходив до хати, тоді чув він увесь час за стіною плач своєї дитини.

### КРАДУТЬ ЯК КРУКИ.

В Москві викрили велику будівляну аферу. Велика ґрупа москалів при помочі ріжних будівельних організацій украла тони алябастру, цементу, ріжних олїів, цвяхів, заліза та інших будівельних матеріялів. Вартість украдених товарів обчисляють на 125,000 рублів. До судової відповідальности мають притягнути 80 осіб. 25 зпоміж них уже арештували большевики.

### ГАРЯЧКА ЗОЛОТА В БРАЗИЛІЇ.

В бразилійському стейті Амазонка, в долині допливу ріки Неґро, натрапили на поклади кварцу, що має в собі золото. Вістка про золоті поля розійшлася блискавкою по цілій Бразилії і тепер до долини Ріо Неґро напливають маси безробітних та всяких інших людей, що мріють поліпшити свою долю. Бразилійський уряд, побоюючись якихнебудь заворушень, що їх моглиб спричинити шукачі золота, обставив відкриті золоті поля відділами війська.

## ЛЬВІВСЬКИЙ СТРАЙК — ВИРАЗ ПРОТЕСТУ ПРОТИ ПОЛЬСЬКОГО УРЯДУ

ЛЬВІВ. — Польська Аґенція Телеграфічна подає, що у Львові заповіджено 24-годинний загальний страйк, щоб ним запротестувати проти польського уряду, який повів репресії проти „вивротових" елементів. Польська урядова аґенція подає, що в страйку взяли участь тільки приватні робітники. Але що так не було, видно найкраще по тім, що тасама аґенція подає, що трамваї зачали курсувати доперва пополудні. Значить, страйк мусів захопити принаймні частину міських робітників, бо інакше не було би перерви в трамваєвім руху.

### СТРАЙКОВІ ДЕМОНСТРАЦІЇ В ПОЗНАНІ.

ПОЗНАНЬ (Польща). — Безробітні влаштували демонстрацію перед державним бюром допомоги безробітним, домагаючися праці. Щонайменше 50% людности є без праці. В офіційних реєстрах занотовано, що не працює всього 25%, себто що стільки є безробітних, а це не згідне з правдою.

### НАСЛІДКИ КРІВАВИХ ЗАВОРУШЕНЬ.

КРАКІВ (Польща). — Розійшлися відомости, що подався до димісії краківський воєвода Світальський, що належить до т. зв. „ґрупи полковників", що то за Пілсудського кермувала всіми справами Польщі. Уступлення Світальського є получене з крівавою масакрою робітників. Чи дійсно прийде до цього уступлення, не знати. Але одно є певне: що останні кріваві події в Кракові й інших містах Польщі захитали польським урядом і тими всіми, що стоять у проводі, а тимсамим відповідальні за пролиття крови безробітних.

### РАПТОМ — ЗАХОРІВ!

ВАРШАВА (Польща). — Премієр Польщі, Косцялковський, важко захорів. Такі вісти рознесла польська преса у формі урядового комунікату. Кажуть, що це подано до преси тому, щоб виправдати премієра за те, що не забирає ніякого голосу в справі крівавих подій у Львові і того неспокою, про який доносять з ріжних місцевостей Польщі.

### МУСОЛІНІ ПРО ІТАЛІЙСЬКУ МІСІЮ.

РИМ. — Італійський диктатор яснів від радости, коли говорив з нагоди свята народження Риму, до якого то свята долучено ще й Свято Праці. Говорив він під враженням побіди, яку осягнула італійська армія в Етіопії. У звязку з тим говорив Мусоліні вже як остаточний побідник про велику цивілізаційну місію, яку понесе Італія до Африки, звязуючи її з тою культурною місією, яку сповняв старинний Рим. Мусоліні говорив старим способом, себто так, щоб запалити маси, які його слухали.

### ГІТЛЄР ЗАБИРАЄ МІСЦЕ КАЙЗЕРА.

БЕРЛІН. — Військовий міністер летництва, полевий маршал фон Бльомберґ, назвав Гітлера найвищим воєнним полководцем, себто дав йому титул, якого давніше вживав тільки одинокий кайзер.

### РІХТГОФЕН — БЕЗСМЕРТНИЙ ГЕРОЙ.

БЕРЛІН, — Відсвятковано з найбільшою врочистістю річницю смерти славного німецького летуна фон Ріхтгофена. Вказувано на нього як на взір німецького безсмертного героя.

### ВСЕНІМЕЦЬКИЙ ГЕРОЙ.

БЕРЛІН. — Князя Евгена Савойського, що вратував тому 200 років Австрію перед турецьким наїздом, назвали націсти „всенімецьким героєм". Вправді князь Евген Савойський становить частину австрійської історії, а крім того був італійцем, що родився на французькій землі, але це все не є для націстів перешкодою узнати його „всенімецьким героєм". При тій проклямації цього героя не забули націсти вдарити і Францію, кажучи, що в тім часі, коли Евген Савойський боронив Европу перед турками, Франція нищила над Реном німецькі краї.

### НОВІ МІЖНАРОДНІ КОМБІНАЦІЇ.

ПАРИЖ. — В урядових кругах застановляються над тим, що Юґославія і Румунія переходять під вплив англійської політики тому, що не надіються помочі з боку Франції на випадок конфлікту з Італією. Юґославія завжди в страху перед війною з Італією за Дальматію. А що Франція тепер постійно попирає Італію, то нема надії, щоб вона помогла Юґославії на випадок її війни з Італією. Юґославія і Румунія зближаються теж до Німеччини, бо там лекше можуть збувати свої продукти.

### АРАБИ ЗАПОВІЛИ ҐЕНЕРАЛЬНИЙ СТРАЙК.

ЄРУСАЛИМ (Палестина). — По цілім краю йде завзята аґітація за ґенеральний страйк, звернений проти кольонізації Палестини жидами. Страйк веде арабська молодь.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jeresy City, N. J. on March 30, 1911 under the act of March 3, 1879.

Accepted for mailing as special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917. authorized July 31, 1918.

За оголошення редакція не відповідає.

Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союза: BErgen 4-1016. 4-0807.

З Канади належить посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

# КОЛИ МИ ТРОХИ АКТИВНІ

Приходиться занотувати, що повіяло весняним подувом — у нашій орґанізації, а точніше: серед нашого членства і наших відділових урядників. Місяць березень виказує, що У. Н. Союз зріс у тім місяці на 179 членів, між якими є 82 дітей і 97 старших членів.

В нормальних часах не булоб це ніяким надзвичайним явищем. Не булоб це нічим таким, чим можнаб чванитись і чого не можнаб надіятися від такої суспільности, що є національно свідомою, поступовою і патріотичною. Та коли зважимо обставини, серед яких живемо; коли поглянемо, що діється по інших, подібних до нашої, запомогових орґанізаціях; коли зважимо, що ще далі безробіття підкопує українське робітництво, то й цей наш скромний приріст треба вважати зворотом до кращого.

У. Н. Союз свідомий іще й того, що він перевів важну реформу. Він знає, що це значило для орґанізації відважуватись на такі реформи у минувшині. А всежтаки він відважився змодернізувати нашу орґанізацію навіть у великих часах крізи, виходячи з того заложення, що саме біда вчить чоловіка розуму, саме в біді людина пізнає вагу правдиво розумного слова. І ми не помилились. Ми бачимо, що У. Н. Союз має таки в своїх рядах подавляючу більшість свідомих і розумних членів, що вміють добачувати своє власне добро. І це є тепер запорукою нашої світлої будуччини, бо ми вже виходимо з тої епохи, яка була безпосередньо звязана зі зміною старого роду обезпечення на новий, а входимо в епоху нової розбудови нашої орґанізації.

Ми не хочемо себе дурити і твердити, що отсе вже наступила якась дійсно епохальна зворотна хвиля в історії розвою нашої орґанізації. Ніщо подібне. Ми тільки можемо ствердити, що ми вже перейшли крізу, злучену з депресією, безробіттям і змодернізуванням нашої орґанізації. І тому входимо зовсім природно в таку фазу нашого розвою, коли можна легко орґанізацію знову скріпити і піднести її до нових висот. До цього треба тільки одного: щоб до роботи для Союзу взялося більше число відділів. Досі так бувало, що тільки кілька відділів дбали постійно про зріст членства в Союзі. А саме в минулім місяці можна добачити щодо цього зміну. Ото більше число відділів зголосили нових членів. І ми бачимо, що як тільки рушилася хоч трохи Союзова машина, зараз видно наслідки: прибуло в однім місяці 179 нових членів. Чи це не повинно бути новою заохотою для всіх наших відділових урядників по всіх відділах і для всіх наших членів, коли вони наглядно переконуються, як легко можна піднести орґанізацію і збільшити нашу силу?

# ПРИКЛАД ВЕЛИКОГО ГЕРОЯ

В одному з недільних додатків до популярного віденського журналу **„Фольксцайтунг"** подав Джон Герберт Вест цікаву характеристику відомого зі світової війни анґлійського героя, **Томаса Едварда Лоренса** (LAWRENCE), яка гідна з з кожного погляду й уваги українських читачів, з огляду на що я й подаю її тут у перекладі українською мовою.

Автор пише:

„Одного дуже гарного рана при кінці травня йшов недавно просторами романтичного краєвиду в Дорзет, в Анґлії, скромний похоронний похід. Такий скромний своїм виглядом, що, дивлячись на нього, ніхто й недодумавсяб, що оце тут несли до гробу одного з найбільших героїв, про яких знає історія світа. Ніхто ось тут не був у жалобі, а як одиноку музику чув очевидець тільки радісний спів пташин. Але простенька собі домовина з берестового дерева була несена людьми, з яких кожен уявляв одну епоху проґомонілого життя покійника. Так — тлінні останки полковника Т. Е. Лоренса у вузенькій трумні (його могутній дух воплотився в дуже невидатнім тілі!) несли:

„Представник уряду, знатний іменем і достоїнством, як репрезентант товаришів дипльоматичної служби покійника в Анґлії і на Сході;

„мистець, що прикрасив малюнками Лоренсову книгу **„Сім стовпів мудрости"**, щоб пошанувати Лоренса — письменника;

„пільот установи "Royal Air Force", у члени якої поступив Лоренс під іменем „Шов", не виявляючи тут з якихось невідомих ближче причин свого правдивого ймення;

„жовнір з тенкового відділу, при якім Лоренс тепер з власної волі служив звичайним рядовиком, як відпоручник його колишніх товаришів;

„його слуга і довірений, як колишній співтовариш останніх років його життя в самоті затишного села, і

„один полковник як символічна подоба Лоренсового життя в Арабії.

„Даліж, після того, як трумну в старенькій церковці з с і м н а ц я т о г о віку поблагословлено, спустили її в могилу, виложену смеречиною, в затишну могилу по середині ліса і пущі, овіяної пошумами стариж берестових гаїв, на кладовищі села Моретон, у ґрафстві Дорзетшайр.

„Але це тільки тіло поховане в затишній могилі, бо дух того покійника присущий нині скрізь, де мова про правдивих героїв, і ми ніби ще раз і все наново чуємо предивну казку його життя...

„Так і думаєш:

„Героїчну казку.

„Бо слухайте лиш!

„Т. Е. Лоренс прийшов на світ в р. 1888 в місцевости Трімейдок у північній Валії. В його жилах плила ірляндська та шотляндська кров, а та мішка робила його спосібним приладжуватись до обставин і була основою його таланту до вивчування мов, причім він уже дуже рано виявляв зацікавлення археольоґією. Отак після того, як покінчив у Франції нижчу школу, ведену єзуїтами, а в Оксфорді ґімназію, він записався тут же до університету. Тоді цілі ночі сходили йому на читанню книжок, так, що впродовж років університетської науки він простудіював приблизно пятьдесять тисяч томів найріжніших творів. І дуже рано виявлявся в нього нахил до мандрівки: Лоренс уже як юнак обїхав на колесі трохи не всю Анґлію, не зраджуючи притім ніколи ближчої цілі своєї мандрівки, ні дня повороту. Пізніше був він наділений стипендією від колеґіюма Magdalen College, і тоді переїхав у Сирію, прибирати там матеріяли до студії про замки хрестоносців, причім він Арабію і Мезопотамію пізнав так добре, що знав їх, як свою рідну батьківщину.

„Колиж вибухла світова війна, то наш двацять шість-літній молодик хотів зараз до війська. Але тому, що до військової служби признали його нездібним, він подався знову в долину Евфрату, щоб продовжувати там початі вже ним розкопи. Але після якогось часу Лоренс раптом зявився в Каїро, звернув увагу тамошнього штабу на назріваючий плян якоїсь потаємної змови і — знову десь пропав.

„Та за кілька місяців пронеслася раптом вістка, що Лоренс проводить якоюсь арабською армією, яка бе турків на всій лінії. Він ось, як ніхто інший, вмів арабські племена погодити з собою й обєднати, — жив, зодітий по арабськи, в братерськім дружінню між синами пустині, та став згодом їх найвищим вождом, їх ґенералом, прозваний ними (в пориві захоплення його індивідуальністю) „принц динаміт". Його сміливість булаж безмірна. Отак раз напр. пробрався він, перебраний за турка, у ворожий табор. Тут повелися з ним як з турецьким дезертиром і скатували його трохи не на смерть, причім лишили його на місці кари у смертельнім омлінню. Але, дивіться — в ночі той на смерть побитий, прокинувшися з омління, лізе рачки з поворотом до своїх, і — доліз щасливо, після чого сердеги турки, шаліючи з люти, призначили за його голову премію у висоті 10,000 фунтів!

„Малож оте арабське повстання чималий вплив на війну в Палестині, і, як завжди в таких випадках, не важна тут була скількість війська, а стратеґічна кебета його провідника. Та головне було те, що Лоренс зміг зробити Арабію союзницею Анґлії, з огляду на що на Давнінґ Стріті обмірковувано зовсім серіозну думку, чи не поставитиб Т. Е. Лоренса — королем Іраку під анґлійською зверхністю.

„Але ніщо не було цій **людині чину і тому мрійникові** таке чуже, як посягати по королівський вінець! Бо — каже він раз — **„у мене є лиш одно бажання, а саме, добути пошани тих, яких я шаную".**

„І таким чином став королем Іраку його друг, емір, Файфаль, душею трохи не вщерть похожий на нього і як людина чину і як мрійник. Він же — Файфаль — товаришив йому в поїздці до Версаю, на т. зв. мирову конференцію. Та хоч вони обидва лишились до самого кінця найщирішими другами, то всетаки Лоренса називано, більш ніж коли, „некоронованим королем Арабії", і воно притім своєрідна судьба, що наш герой пережив коронованого короля, чоловіка, що розумів його краще, ніж його рідні брати, всього на років два.

А після війни був Лоренс жовніром у тенковім відділі, потім же — летуном. Він хотів же бути **„простим рядовиком"**. Казав притім, що **„треба довершувати великих діл при щонайскромніших засобах, треба почуватись частиною великої цілости і не вивищатись понад інших та не бажати жити краще їх"** (підкреслення мої. О. Г.).

„І тому до нікого іншого не дадуться віднести прегарні слова **„Я мав гідного товариша** (це славна німецька пісня — О. Г.) з таким правом, як саме до нього. Не дармож вістка про його смерть пронеслась негайно вихром по всій країні, закликуючи з усіх сторін Анґлії і Шотляндії колишніх товаришів покійника, які зібрались громадно, щоб віддати останню прислугу „найкращому товаришеві".

Справді — скромнішої людини над нього не було. Бо коли й довелося йому добути вищих військових ступнів, то він тут помагав собі так, що як сотник носив відзнаки четаря, а як полковник зробив себе — **простим рядовиком!**

„Отимто й не подивуєш, коли з уст анґлійських дипльоматів чуєш такі осуди про Лоренса: **„Він був один на пятьдесять міліонів.** Небуденне рідке єство, що являлося людству ніби в променисто чистій заграві його перших починів. Бо в наших часах, які не хочуть знати нічого про святих, такий жовнір ,що із цілковитим самовідреченням 'ставляє на карту все, не надіючись притім для себе нічого, це щось, що в силі загальний рівень людства двигнути дуже високо".

„Але правда — колиб Лоренс ще жив і чув оте все, що тут сказано про нього, він певно гукнув би на нас, щоб ми не турбували йому його останнього спокою. Адже з певністю почувався він у затишку того самотного села мов на острові тихомирного спокою після бурхливих днів боротьби і змагань великого життя. І таку малу вагу привязував він до всього, що було лише зверхньою формою! Він, чоловік, що сказав раз з глибин найглибшої душі:

„Ніхто з тих, що думають, не може бути справді щасливий".

**Д-р Остап Грицай.**

# ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗА

ШІКАҐО, ІЛЛ. Бр. св. О. Николая, від. 106, повідомляє всіх своїх членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 26. квітня, в годині 12-тій вполудне, в салі церковній при Оклей і Райс вул. Просимо всіх членів прийти на збори. Пригадуємо довгуючим членам, щоб сплачували свої залеглі довги і незабули привести своїх знайомих і свої діти вписати до У. Н. Союза, а вони будуть вам за це вдячні. Знаємо з досвіду, що коли дитина одержить гарну союзову відзнаку, то що крок стає і оглядає та другим дітям показує, що він уже належить до Юкраїніен Нешенал Ассосіейшен. Тому просимо вас родичі не відмовляйте своїм дітям того, чого вони бажають — бути разом з вами в родині Батька-Союза. — Микола Гуль, предс.; Михайло Петрів, кас.; Іван Дацьків, секр.

ПАСЕЙК, Н. ДЖ. Тов. ім. Тараса Шевченка, від. 42, повідомляє своїх членів, що місячні збори відбудуться тиждень пізніше. Зпричини Великодніх Свят ми мусіли відпустити день, означений на наші збори, іншому Тов., котре льокується у тій самій галі. Збори відбудуться 26-го квітня в годині 2-гій пополудні, в льокали У. Н. Дому, 237 Говп Еве. Просимо членів прийти на час, бо маємо деякі важні справи до полагодження. — П. Головачук, фін. секр.

## Чому?

— Чому звірята менше хорують, як люди?

— Тому, що на сто лікарів припадає один ветеринар.



УЛАС САМЧУК

# ГОРИ ГОВОРЯТЬ

**Роман у 2-ох частинах.**

**Частина друга.**



55

Кіті одразу оустилася на стілець. Подумавши, каже: — маєте дуже багато праці. Ви перетомлений. Потребуєте відпочинку... Мама моя лишилася сама дома. Вона тепер зовсім вже не говорить. Бувало, виж знаєте. Кіті те, Кіті це. Ти, Кіті, не так робиш... Ти, Кіті, не шануєшся. А тепер уже мовчить. Боже мій! Вона така бідна, така бідна... і гарна вона. Голова зовсім, зовсім посивіла. Це тому, що була чорна... Це тому... Вона була такаж чорна, як я, а виж знаєте... Чорні люди дуже скоро сивіють... Ах, пане Цокан. Ви не дивуйтеся, що так говорю. А щож я маю сказати? Ну, що я маю сказати? Йшла до вас — думаю: вижене. Не йди, Кіті. Знаєш, як ти поводилася з ним. Але кудиж я піду? До вас не йди, туди не йди... Ну кудиж я піду? Зайшла, сіла й сиджу. Там той ваш джура, ввесь час голову зза дверей висуває. Не бійтеся, кажу. Нічого в вашого пана не вкраду. Не бійтеся. Сиджу, дивлюся на ваш стіл. Стільки на ньому паперів. І пригадала ваші оповідання. Пригадала всі ваші слова. Ах, які то були слова! Скільки їх було! Памятаю кожне, чітко й виразно. І щеб не памятати. Щож маю тоді памятати? Я недавно познайомилася з однією родиною. Зайду, а там старенький дідок у хаті на лаві сидить, кашляє й курить люльку. Він дуже приємна людина. Сивий, маленький. Як говорить, стоїть. Ноги під ним тремтять, але сісти не хоче. Ми з ним заприятелювали. Після сталося в нас нещастя. Виж знаєте. Думаю, піду до Дмитра. Вийшла та й іду. Маму саму покинула. Вона, мабуть, уже спить. Може й спить, бо вона кілька ночей зовсім не спала. Встане, ходить, думає. Я також не сплю, ходжу й думаю. Ходимо обидвоє цілу ніч, цілу довгу ніч. Мама часом починає дивно співати й я страшно за неї боюся. Всеж може статися. Що, ні? Одного разу взяла ваше писання. Знаєте? Те, що з італійського фронту. Мамусю. Послухай. Сіла й читаю їй. Бідненька слухає, слухає. „Тож ти, Кіті, не читаєш, ти говориш сама. Ти не дивишся на папір. Ти щось видумуєш". А сльози в неї біжать. А я кажу: — „Ні, мамусю. Я читаю. Я дивлюся в простір і там далеко, далеко горять літери. Ти їх не бачиш?" — „Ні, каже мама. Я їх зовсім не бачу". — „Хіба ти, кричу, не бачиш, що он написано — Далека Кіті! Боже мій, Боже мій! Не бачиш ти того, „далека". Дивися. Он воно горить. Кіті, Кіті, Кіті! Скрізь Кіті. І нащо ви дали мені таке імя? Завжди буду скаржитися на вас. Мені тепер здається, що цілий світ тільки навколо мене крутиться. Це мабуть тому, що я себе дуже люблю. Знаєте так часом страшно люблю... От, іноді приходить думка: Нащо ти живеш? Чи не ліпше булоб покінчити? Ліпше. Бож нащо живеш? Хіба я знаю нащо? Що з того, що маєш голову, очі, думаєш і дивишся на білий сніг. Що дійсно з того? Краще не жити. Вмру. Але як подумаю, як подумаю. А щож тоді залишиться, як я загину? Нічогож тоді не залишиться! Боже, тож тоді нічого не залишиться, що, ні? Мені стане шкода й знов живу. Живу й живу. Тяжко, серце, болить, не люблять, ненавидять, гидують тобою! А я... уявіть, живу. Вчора вийшла в гори. Не було в нас чого їсти. Мама хоче їсти. Вона мовчить, алеж я знаю, що коли людина два дні не їсть, то напевне хоче їсти. Пішла в ліс, думала щось застрілю. Нам, слава Богу, українці залишили одну стрільбу. Взяла її й пішла в гори. Йду й думаю. Сніг такий білий, смереки такі зелені. Вигнала зайчика й мала стріляти. Ні, думаю. Хай собі він біжить. Хай біжить. Не стрілила й так мені зробилося приємно, що почала бігти й після обняла смереку, довго горнулася до неї й довго з нею плакала. Боже мій! А я й не знала, що смереки бувають такі ніжні, такі чулі. І після того як його вмерти?! Хібаж можна після того вмерти? Ну, скажіть ви! Ах, ви! ви!... Дмит...

Тут вона сильно захлипала й протягнула перед себе руки. Я сидів, мов камінь. Слухав її щебету, що летів до мене з якоїсь прірви, наповненої болями й стражданнями, залитої клекочучими й пекучими сльозами. Сидів нерухомо й тупо дивився на протягнуті руки. Вони довго держалися в повітрі, а після почали тремтіти й поволі опустилися. Кіті схилила голову й мовчала. Настала мертва тиша. По часі Кіті підводиться й байдуже говорить:

— Ну, я піду. Це дуже негарно, що я тут з вами одна, серед ночі. Цеж ніч. Дійсно це ніч. Смішно так. Чому ніч, а не день. Треба йти. Всеж таки треба кудись іти. Може вже й мама прокинулася. Хто його знає. Прокинулася, шукає мене коло себе й гукає. Ми тепер спимо на одній постільці. Вона така маленька й зовсім мені не заважає. Тепер вона прокинеться й гукатиме: — Кіті! Кіті! А Кіті зовсім нема. Вона Бог зна де вештається по ночах. Вона пішла до вояка в кімнату, сіла перед ним і плаче. А вояк сидить німий і твердий, як справжній Ганібал, як Наполеон, як... Що йому до плачучої дівчини. Він боїться її, боїться до неї доторкнутися, бо він думи злі носить про неї. Він думає, що хочу очарувати його й просити за засудженого батька. Ха-ха-ха! За засудженого батька. Ні, я не прийшл за нього просити. Я не прийшла чарувати. Очаровані й божевільні не чарують і не просять. Я прийшла поскиглити перед Ганібалем, перед Наполеоном. Прийшла й принесла йому наболілу душу. Ах, нащо йому моя наболіла душа? Нащо вона взагалі, та душа?

Хвилинку помовчавши, Кіті говорить далі. Я слухаю. Слухаю й мовчу. Слухаю й знаю, що мушу перервати її мову, мушу вивести її, одвести кудись і віддати під охорону, але не можу. Вона ввесь час говорить.

— У вас тут так гаряче. Мені так стало гаряче. У мене на чолі піт. Це так дивно. Ага. От я й пригадала. А вже хотіла йти. Ще трошки мушу присісти. Пригадала ще одну думку, що не раз мучила мене. Може вам це й не цікаво. Дуже можливо, але все одно. От я собі не раз думаю, що то таке? Тут я не можу вам якось виразно висловитися. В мене є цікава й важна думка, але я не можу її висловити. Ну от хоч би я. Я колись вигнала вас від себе, а тепер сама до вас прийшла. І ви думаєте, що прийшла отак собі, поскиглити перед вами, похвалитися своїми думами? О, як ви мене не знаєте. У мене є інші наміри. От буває так не раз, що вам засудять когось на смерть. Засудять вам батька, чи матір. То буває багато. Це було часто спочатку війни. Скільки тоді було невинно засуджених на смерть. Скільки було нещасних плачучих і страждаючих матерей і діток. Боже, як глибоко чую їх біль. як страшно, як невимовно. Чую, як рветься їх серце й груди заливаються пекучою кровю. І я думаю, що ті, що більше всього вбють, що ті якраз найскоріше загинуть. Що ви на це, пане Цокан? Чому ви мовчите? Ви не погоджуєтеся? Ні. Ну, добре. Не можнаж дійсно тепер зо мною погодитися. Це зрозуміло. Ще не прийшов час сильних людей. Одного разу...

Але, пане Цокан. Встаньте краще й викиньте мене за двері. Що це я справді за виклади моралі читаю. І яке мені діло до тих людей. Ну, я вже йду. Я вже направду йду. Ось вже встаю... Не знаю навіть, що маю сказати вам на прощання. Можливо не побачимося. Хто його знає... Хто його дійсно може знати. Може ви підете завтра в бій і не вернеться. Може я піду й не вернуся.

Кіті підійшла до мене. Я мимохіть трохи відхилився. Вона усміхнулася надзвичайною усмішкою. Це було благання, любов, острах і страждання. І в той саме час Кіті раптом клякнула й стала передо мною на вколішки. Я кинувся зводити її. Вона піймала мою руку й почала цілувати. Вирвав руку. Піймала другу.

— Кіті! Що з вами? Кіті! Встаньте! Не можна так! Прошу й наказую вам: устаньте!

Але вона не встала, зовсім зівяла й впала на долівку Підняв, підніс на канапу й положив. Вона зблідла, очі заплющені.

— Кіті! Що з вами, Кіті?

Вона розплющила очі й проговорила: — Дмитрику! Ти кажеш, Кіті? Ти ще не забув цього імені? Ти ще не забув? Не забув? Мені нічого. Це так. Це щось сталося. От зараз мине. У мене кепське серце й я мало тепер їм.

У мене раптом мигнула страшна думка. Адже вона говорила щось про полювання. Вона голодна. Вона нічого не їла. Нахилився над нею й помітив страшну голодову блідість. Кинувся мерщій до кухні знайшов свою вечерю й приніс їй до кімнати.

(Дальше буде).

# НА БІЖУЧІ ТЕМИ

### ПАНИ, ЧИ РОБІТНИКИ?

На конференції техніків, що відбулася при кінці минулого тижня в Рочестері, Ню Йорк, взяли під увагу питання організації техніків для оборони станових інтересів.

Це відразу поставило рубом питання, чи техніки, які покінчили високі школи, та звичайно працюють по лябораторіях і канцеляріях, мають уважати себе за робітників, чи за щось інше від робітників. Порішено значною більшістю голосів зорганізуватися на взір робітничої юнії, признаючи тимсамим техніків за робітників. Створено організацію „Федерація Архітектів, Інжинірів, Хеміків і Техніків", ба навіть дискутовано над тим, чи приступити до союзу робітничих юній, Американської Федерації Праці. Коли конвенція не заявилася за приступлення до Федерації, то лише тому, що багато делегатів заявили свое невдоволення з бюрократичної політики провідників Федерації Праці, але не тому, що техніки будімто щось інше, як робітники.

Ухвали цеї конвенції роблять ще дальший вилім у досить поширеній думці, що будімто людина, що працює з білим ковнірцем на шиї, не є робітником, але паном.

### У ЧОМУ СУТЬ ПАНСТВА?

Недавно тому розійшлася по Америці вістка, що редакційні робітники американських газет, що їх неодин теж уважає за панів, признали себе робітниками й зорганізувалися в робітничу юнію. Юнія відразу зорганізувала кілька страйків і переводила їх згідно з усякими правилами робітничого страйку. Перед редакційними канцеляріями ходили пікети. Були бійки між страйкарами й „скебами", були арешти, суди й присуди. Гейвуд Брун, відомий на всю Америку „колюмніст", попав у тюрму в страйку редакційних робітників у Мілвокі.

Це все показує, що робітничість організації редакційних робітників не пустословна заява, але жива дійсність. Значить, що не в тому лежить суть робітництва, чи людина при праці працює головою, чи руками. І не в тому, чи вона при роботі знімає ковнірець, чи працює в ковнірці, але в чому іншому, а саме в тому, що її умовини праці залежні від роботодавця, а не від неї самої.

### ЛІПШЕ ПІЗНО, ЯК НІКОЛИ.

Коли американські редакційні робітники зрозуміли в 1935-тім році, що вони робітники, а американські інжинири зрозуміли це в 1936-тім році, то це треба признати незвичайно цікавим явищем, бо робітники без вищої освіти зрозуміли, що вони є робітниками зо спільними інтересами й потребами вже багато літ тому. Коли так звані фізичні робітники організували свої юнії два покоління тому або й ще давнище, то так звані умові робітники, що себе признавали за вищих від фізичних, слухали вічно балачок, що вони не є робітниками, що вони не мають ніяких спільних інтересів для оборони, що вони не потребують для цього ніякої орґанізації.

Колиб дивитися на освіту, то умові робітники повинні би були зрозуміти свое положення перед фізичними робітниками. Та видно думка про білий ковнірець залізла їм у голову та помутила мозок до того, що вони задерли носа та заявляли вперто, що з фізичними робітниками не мають нічого спільного.

Ці факти пізного зрозуміння свого стану в біло-ковнірковців показує, що шкільна наука, яку дають у нинішніх школах, навіть найвищих, не навчає людини дивитися на світ отвертими очима, бачити всі факти та відрізняти суттєві явища від побічних. Це треба підкреслити, бо коли люди з освітою вміють не бачити того, що що само паде в очі, то люди, що не мають вищої освіти, звичайно думають, що людина, яка покінчила школи, це вже людина вищого типу, яка знає не тільки свою спеціяльність, але вміє краще розвязувати всі справи свого життя. Факт, що люди з вищою освітою спізнилися на два покоління зі зрозумінням суті свого існування, показує, що ця думка це чистий забобон.

### ЧОМУ НЕ ФЕДЕРАЦІЯ ПРАЦІ?

На згаданій конвенції техніків у Рочестері відкинено внесок приступити негайно до Федерації Праці та ухвалено внесок віддати справу до вирішення загалові членів.

Таке рішення принято тому, що на конвенції виступали делегати з гострою критикою теперішнього проводу Американської Федерації Праці. Закидали саме Федерації Праці, що її виконний уряд не держиться демократичних засад, що він веде робітничу організацію бюрократичними способами. З цеї критики делегатів видно, що інжинири, хеміки й інші техніки зовсім не тому не приступили відразу до Американської Федерації Праці, що вони не хочуть єднатися з робітниками, але тому, що, на їх думку, Американська Федерація Праці не веде оборони робітничих інтересів відповідним способом.

Як рішить загал членства нової юнії, не знаємо. Одначе що було би краще для скріплення справжньої оборони робітничих інтересів: чи приступити до Федерації Праці й помогти заставити Федерацію Праці змінити свою політику, чи краще лишитися поза загальною юнійною організацією робітників та критикувати політику бюрократів у Федерації Праці в промовах на своїх зборах, котрих загальні збори Федерації Праці не вчують?

### КОМУНІЗМ, ЧИ БУРЖУАЗІЯ?

Коли вже говорю про суть у відріжненню від побічних признак, то не від речі буде навести дискусію про суть большевицької держави, що появилася в російськім журналі „Большевик".

Дискусія виринула, як видно, з закидів, що в большевії далі існують кляси, себто одні люди вважаються за нижчих, інші за вищих. Тимчасом большевики голосять, що це капіталістична суспільність знає кляси, а ціль комунізму кляси скасувати.

Отже тепер „Большевик" признає, що в Росії існують кляси, що там платять людям нерівно за їх працю, що одна кляса має більші приходи, а друга менші, що одна кляса має більше влади, а друга менше, або її зовсім не має.

Правда, „Большевик" приписує це явище традиціям капіталізму в комуністичній державі, але самий факт існування кляс признає.

Ось так пропала ще одна самохвальба.

### УКРАЇНСЬКА МОВА, ЧИ МАЛОРУСЬКИЙ ДІЯЛЕКТ?

Власне до цеї справи дав свого часу цікавий причинок Іван Франко.

У львівськім москвофільськім щоденнику „Галичанинъ" появилася в. 1902-гім році (рік тут важний тому, бо 33 роки потім москвофільські ґазети ще пишуть про ту саму справу, немовби на доказ, як мало вони поступили вперед за ціле покоління) стаття під наголовком „Тщетная работа сепаратистовъ" (себто „даремна праця сепаратистів"), у котрій автор доказував, що український рух мусить завалитись, бо українська мова не самостійна мова, а діялект.

Франко відповів авторові в поезії, затитулованій: Антошкові П. (Азъ Покой), у котрій писав:

„Діялект, чи самостійна
мова?
Найпустіше в світі це
питання.
Міліонам треба цього
слова,
І гріхом усяке тут хитання.

Не признання професорів, не диктат перогризів робить слово народу самостійною мовою, але живе вживання цеї мови для потреб народу.

Що нам по тому, що московська мова багата, коли вона не підходить до наших потреб?

Франко коротким почерком начеркує причину, що заставляє наських москвофілів закидати свою матерню мову, бо, мовляв, її не признано самостійною мовою, а вживати московської, багатої, розвиненої, признаної.

„На чуже багацтво ми не
ласі;
„Ласа лиш твоя душа
жебрацька".

Якщо наша мова ще не дорівняла московській, то творцям пера не треба цього лякатись. Що з того, що хтось там назве її діялектом?

„Діялект, а ми його
надишем
Міццю духа і вогнем
любови,
І нестертий слід його
запишем
Самостійно між культурні мови".

## МОЛОЧНІ СТРАВИ ПОМАГАЮТЬ ЗДОРОВЛЮ

(Подає д-р Джан Л. Райс, комісар здоровля міста Ню Йорку).

Молоко й молочні продукти повинні становити велику частину щоденного харчування для дорослих та дітей, а це тому, що вони не тільки включають багато вітамінів, необхідних для здоровля, але є багаті в інші середники, що пособляють здоровлю. Люди, котрі вживають достаточної скільности молока й молочних продуктів до поживу, тішаться кращим здоровлям, довше живуть та мають здоровші діти.

Привичка пити молоко це добра прикмета для наслідування як для молодих так і для дорослих людей. Господиня дому, котра приготовляє харчі з молока, вдержує свою рідню при здоровлю. До молочних страв належать: молоко, масло та ріжного роду сир. Багато матерей не вживає достаточно молока до варива. Сметанева зупа, зладжена зі сметани або молока без муки, не тільки смачний, але поживний харч. Ярини, приправлені сметаною, та страви, як макарони з сиром, не дорогі, але корисні для здоровля. Треба звертати увагу на вживання сира перед або після десерту.

Молоко й молочні продукти постачають цінних середників у формі протеїн, головно для заспокоєння потреб людського тіла. Більшість дітей повинна діставати кварту молока чи молочних продуктів денно. Молоко додає теж енергії та запасів важних мінералів, особливо вапно та фосфору, котрі є потрібні для будови сильних костей та здорових зубів. В жадній іншій поживі нема тих двох важних мінералів, так приступних для вжитку. Всі ці чинники для здоровля переходять в орґанізм людини з варених молочних страв таксамо як з холодного свіжого молока. Дуже пожиточно випивати склянку молока підчас кожноразового харчування.



# ВИХОВАННЯ МОЛОДІ

(Дискусійний голос).

Ніхто не заперечить сьогодні, що ціла наша надія на поліпшення нашої долі, на видобуття із цього трудного положення, в яке кинула нас немилосердна судьба, опирається майже виключно на молоді, а саме на молоді новій, з національним світоглядом та життєвою підготовою.

В одному з останніх чисел „Нашого Прапору" була поміщена дуже актуальна, образово взята з наших сільських злиднів передова стаття п. Поморянського п. з. „Родина й нація". В ній старається автор доказати, що поліпшення нашого, життя, в першу чергу національно-родинного, полягає на перевихованні нашого молодого суспільства, в першу чергу починаючи від родини, якнайменшої клітини нашого національного організму.

Дуже слушно. Від родини, й то від селянської під соломяною стріхою починаючи вгору — можна радикально перевиховати цілу націю. Так, як це зробили вже деякі держави.

Мати виховує свою доню, навчає, що повинна ходити до читальні, що накращий її одяг буде народній-український, бо рідний і гарний. Батько наказує синові не ходити до коршми, належати до своїх товариств, берегти та любити рідну мову.

Та ці всі думки повинні мати вкоріненні в своїй душі перш за все самі батьки, щоб могли потім переляти їх в душу дітей.

**Батьки вчаться від дітей.**

Одначе в нас, на жаль, того нема. Під теперішню хвилю мусить батько вчитись від сина, що він таки дійсно член великого Українського Народу, який з „русскими" зпід Москви не має нічого спільного. Мати мусить послухати дочки й перевести революцію в своїй хатній господарці відповідно до нових вимог і систем, бо так вимагає життя.

Не беру тут під увагу тих батьків молодших, які перейшли кампанію Визвольних Змагань і дечого навчились, хоча й у них подекуди віє старим духом. Беру під увагу загал.

Безперечно має рацію п. Поморянський, говорячи, що в наших родинах панує ще до певної міри т. зв. „патріярхат". Однак скажу, що не всюди.

Я вже вище згадав, що теперішня молодь (бодай у нашому повіті) впливає на батьків, а не батьки на молодь.

Може батьки назвуть це злим обявом, але так є й причина цього таки в них самих. Це вагання впливів здається триватиме так довго, доки теперішня молодь не займе становищ своїх батьків і в той спосіб піднесе ціле наше суспільне життя. Бо молодь молодшого покоління живе й дихає тим самим, що й молодь старша. Тут впливи вже переходять просто з одної сторони на другу інстинктовно.

Та не відбігаймо від теми. Моїм завданням було дати загальні вказівки щодо перевиховання нашої сучасної молоді, згідно з новими вимогами нашого національного життя.

Маю в цій справі деяку практику, бо працюю серед молоді на низах вже від кількох літ і думаю, що нашим працівникам у масах мої вказівки стануть у дечому в пригоді.

Візьму тут під увагу таки свій повіт, нашу Підгаєччину, бо про інші повіти менше знаю.

**Причина лиха.**

Справді, як пише Поморянський, є ще такі села, де молодь не припустить хлопців із сусіднього села до себе, бо їй здається, що це вороги. І в нас колись таке бувало. Ще недавно, кілька літ тому, молодь із одного села, чи повіту, але з другої дільниці до крови побивала своїх товаришів, коли вони явились там на весіллю, чи яких вечерницях. Та тут головно причиною цього здичавлення молоді була горівка, а з нею брак свідомости й національного виховання.

В ту пору батьки сходились до читальні й нібито читали газети, а головна ціль сходин була та сама, що й синів: пиятика, і то в читальняній домівці, в народній святині.

Якщо десь якийсь мізерний аматорський гурток виступав, то звичайно з „Ковбасою й чаркою", а при цьому аматорі — користаючи з нагоди — так попились на сцені, що доперва була дійсна комедія. А батько хвалився вдома, що його Гринько добре вдавав на сцені пяного.

Родина тут не мала — з деякими винятками — доброго впливу на дітей, бо син дивився на батька, а доня вчилася від матері на весіллю чи на хрестинах добре впивати́сь та вигукувати на перегони, хто сильніше. Не помогли ніякі протикоршемні плебісцити, ані праця львівського „Відродження". До молоді просто не було приступу.

**Безпощадна боротьба.**

Та прийшов вкінці цьому край. „Просвіта" виповіла безпощадну боротьбу горівці, хватилась найрадикальніших середників і момодь поволі почала вилазити з ровів та братися до культурної праці.

Тяжко з цим приходило, дуже тяжко, бо скрізь у цій праці ставили перешкоди свої та чужі. Були села, де молодь просто треба було гнати буком до читальні, де замикалося двері, промовлялося до їхньої душі та до амбіції.

Освітні діячі з повітових осередків, студентська ідейна молодь та селянські кращі одиниці добирали ріжних — здавалось дивовижних способів, — щоб тільки що розгукану молодь притягнути до читальні та зорганізувати. І та праця вкінці таки принесла бажані успіхи. Найбільш тут помогли районові свята та районові фестини з популисами національних танків, деклямаціями та т. п.

А головну й остаточну ролю в перевихованні мали таки **самоосвітні гуртки, які ми старались орґанізувати при кожній читальні в повіті.**

**Як є сьогодні?**

Сьогодні молодь обох полів не боїться вже йти не до сусіднього села, але й на десяте село на районову конференцію, чи на фестин, бо знає, що стрінуть її там не татари, але привітливі та гостинні обличчя таких же українських молодців, як і вони.

Це має дуже добрий виховний вплив на молодь, бо в той спосіб наступає виміна думок, взаємні порозуміння щодо освітньої праці, спільнятіння, національна свідомість і т. п.

**На приказ повітового осередка хлопці - самоосвітники машерують десятки кільометрів на конференцію до другого села, і то вночі, не турбуючися зовсім, що зимно й сніжно, знаючи, що там уже подбають за них їхні товариші-самоосвітники.**

Кажучи загально, самоосвітні гуртки під цю пору для нашої молоді є всім. Те саме, а навіть краще, завдання сповняють гуртки дороєту, яких праця є ще більш успішна та життєдайна.

І дивне диво, що тут уже батьки не ставлять дітям перешкод, а навпаки, з респектом та подивом мусять відноситись до самоосвітніх гуртків. Що більше, **є такі села, де старші собі також створили самоосвітній гурток і працюють, щоб не остатись позаду молоді.**

Як бачимо, тут перевиховання молоді не доконала родина, лише „Просвіта" поза родиною. І сьогодні вже батько не сміє сказати синові, що він „русин", бо цей, як самоосвітник, наведе йому зараз цілу низку заперечуючих доказів. Мати вже не змушує свою доню до виходу замуж за „стшельца", що має багато моргів, бо дочка носить прегарний народній стрій і на грудях вишитий тризуб, що хоронить її молоду перед денаціоналізацією.

Ще раз твердж, що перевиховання нашої молоді, сільської в першу чергу, на кращих українських громадян, себто на таких, як ми хочемо, лежить у самоосвітніх гуртках, що мають за завдання не тільки вчити, але перш за все виховувати нових здоровоумаючих українських громадян та хліборобів, що за кожний шматок рідної землі не вагалисяб віддати „душу й тіло", як каже наш національний гимн. — („Наш Прапор").

**Януш Петро.**



## СПРАВЛЕННЯ ПОМИЛКИ.

У „Свободі" ч. 90 з 18. квітня було подано, що тов. Союза Українок, від. 6 з Рачестер, Н. Й., ухвалило з каси $22 на потерпілих від повені, а повинно бути $25.

**Професор.**

Хазяйка помешкання: Касю, чи пан професор вже дістав снідання?
— Не знаю.
— То спитай його.
— Я вже питала, але пан професор теж не знає.

# З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

## ШІКАГО, ІЛЛ.

### Другий Репрезентаційний Союзовий Баль.

Заходом усіх відділів У. Н. Союзу в Шікаго відбудеться в неділю, дня 26 квітня, Другий Баль у великій салі „Мірор Гол" 1136 Норт Вестерн Евеню.

Чистий дохід з цього підприємства є призначений на будову дому У. Н. Союзу в Шікаго. Союзовці! Коли Ви думаєте, що розвій У. Н. Союза потребує в Шікаго головної організаційної кватири, де сходилисьб усі нитки зорганізованого життя, де гуртувалисьб наші союзові відділи і де закладалисьб нові кадри молодого союзового членства, приходіть як один на цей баль. Ваша присутність і гріш допоможе положити основи під будучий Дім У. Н. Союза.

Ще час направити лихо за нашого життя. Збудуймо Дім У. Н. Союзу в Шікаго, щоб коли нас не стане, наше молоде покоління мало де продовжувати працю, яку ми започаткували, та щоб могло це покоління споминати нас незлим тихим словом!

Всіх українців доброї волі в Шікаго запрошуємо також прийти на цей баль. Лише масовою участю в Союзових підприємствах стане скоро Український Народний Дім у Шікаго.

—o—

## ДІТРОЙТ, МІШ.

### Проти угодових ухилів.

Дня 11 квітня відбулися наради кількох українських організацій в Українськім Городянськім Клюбі. На тих нарадах ухвалено резолюції з протестом проти пропагування в Дітройті „згідного співжиття" з ляцькими наїзниками на українських землях під Польщею.

—o—

## НЮ ГИВЕН, КОНН.

### З діяльности Українського Червоного Хреста.

Дня 18 січня ц. р. на Щедрий Вечір влаштовано вечерю. Не зважаючи на погану погоду, прибули гості з околичних місцевостей, як з Ансонії і Валінгфорд.

Головним бесідником при вечері був п. Е. Ляхович. Говорила також і п. Анна Гладун з Ню Йорку, референтка У. Ч. Хреста. По вечері вечері переведено збірку і зібрано $24, які призначено на визвольну боротьбу. За щедрівки прийшло $43.75. З відчиту п. Ляховича прийшло $9.70. З концерту Ольги Басараб з дня 15 березня прийшло $22.21. В концерті брали участь хор „Бандурист" і дитячий хор під проводом Н. Монастирського. Солістки були: Марія Бурбела, Марія Матвійчук і Анастасія Шумейко. Музичний квартет: Павлина Федишин, А. Марущак, П. Стояк і Л. Стояк. Декляматори: Анастасія Шумейко і малі діти: М. Небор, Анна Сампара, Люба Сампара і Лелія Колесняк. Малі солістки: Анна Небор, Анна Сампара, Олена Погода й Анна Консевич. Святочну промову виголосив гром. О. Мерещак з Ансонії.

Концерт був підготовлений серед ріжних перешкод, але не потерпів на тім і випав дуже гарно. Зо збірки прийшло $22.21, котрі призначено на бойову акцію.

В суботу, дня 26. березня, на замовлення п. Т. Косіяна відправлено Службу Божу за всіх поляглих. По Службі Божій присутні зійшлися до галі на перекуску, приготовлену членицями. На заклик предсідниці Червоного Хреста, пані Стефанії Підлісної, присутні зложили на допомогу повеням $8.25. Дня 27. березня переведено в церкві збірку на ту саму ціль і зібрано $9.75. В неділю, дня5 квітня, переведено знову збірку в церкві і зібрано $12. На місячних зборах У. Ч. Хреста, пані Маланія Чиколов жертвувала $5. Братство св. Арх.Михаїла жертвувало $10. — Разом громада зложила на повеням суму $45, а Український Червоний Хрест передав гроші враз з убранням до Центрального Комітету в Гартфорд, котрий заряджує жертвами для потерпілих українців у тім місті.

Як бачимо, Український Червоний Хрест у Ню Гейвен працює щиро в користь свого народу тут в Америці й там за океаном.

Слава Україні!

**Ольга Небор, секр.**

## ВЕЛИКА ПОЖЕЖА НА ПОЛІССІ.

У Косові Поліськім спалахнула велика пожежа, що знищила зовсім 29 мешкальних домів та 48 господарських будинків. Шкоду, спричинену пожежею, обчисляють на 100 тисяч злотих. Причиною пожежі був лихо побудований димар у місцевому тартаку.

## ВБИВСТВО ОСАДНИКА.

В Чарукові на Луччині прийшло до авантури між осадниками, що верталися з костела, і місцевими хлопцями. Один з осадників, Станислав Кравчинський, привезений до дому, помер від ран. Поліція арештувала 4 учасників бійки, а між ними Івана Гайдука під замітом убивства Кравчинського.







**Суддя** (до полігаміста): Чому ви оженилися аж з чотирма жінками?

**Обвинувачений:** Бо я, прошу пана судді, маю вже таку вдачу, що не можу жінці нічого відмовити.

—o—

— Що це таке дефіцит?

— Дефіцит то це, що ми маємо, коли вже не маємо нічого.

—o—

— Бийся Бога, Івасю, ти з чого маєш такі брудні руки?

— Я мив собі лице.

## ЯК МИ ПОМАГАЄМО ПОТЕРПІЛИМ ВІД ПОВЕНІ.

Джерзі Сіті, Н. Дж. Тов. Український Клюб Поступовий, від. 70 У. Н. Союзу, ухвалило на своїх зборах дати зі своєї каси $20 для потерпілих від повени. Члени, які були присявні на зборах, жертвували по $1: Анна Туренчак, І. Щур, І. Гелета, Д. Пилевич, І. Білобрам, А. Онисик, Г. Котут, М. Долошицький, С. Ясінський і К. Бекані. Разом передано на руки Центрального Комітету $30. Гром. С. Федейко передав $1. Гроші в сумі $131 передав Центральний Комітет до Обєднання. Центральний Комітет далі продовжує збирання фондів. Просимо все українське громадянство з Джерзі Сіті, Н. Дж., жертвувати якнайбільше на ту ціль і слати жертви на адресу Центрального Комітету, 181-183 Fleet St., Jersey City, N. J.

**Центральний Комітет Укр. Нац. Організацій,**

в Джерзі Сіті, Н. Дж.

—o—

## НЮ ЙОРК, Н. Й.

### З весілля.

Дня 19 березня ц. р. відбулося одно з кращих українських весіль у Ню Йорку. Справляли його громадяни Іван і Анна Семани свому синові Іванові, що одружився з панною Марією Моляс. Зібралося велике число знайомих, приятелів і рідні, що звеличали достойно вінчання молодої пари, яке відбулося в українській православній церкві св. Володимира, де святочної церемонії доконав о. Весоловський.

Гарне принятя весільних гостей відбулося в „Рояль", де серед гарної забави гості-патріоти не забули за тих, що потерпіли від повени й на заклик п. Михаїла Ганьошина пп. Евстахій Кривень і Ілля Паликій занялися збіркою на цю ціль і зібрали $18.80.

Зложили: по $1: І. Семан, Е. Шкіра, Г. Кук, Дронський, Маліборський, В. Лазаревич, Й. Семчук, А. Кереч, В. Зварунь, И. Хомів, Е. Кривень, П. Барила, І. Паликій, М. Ганьошин, Н. Гладун; по 50 ц.: Марія Загоруйко, Е. Бернацька, В. Беднарчик, М. Савчук, Ф. Беднарська, С. Малярський; по 30 ц.: М. Кендзерський; по 25 ц.: С. Ярема, Пелка. — Разом зібрано й пересилано через Обєднання $18.80.

Треба побажати молодій парі гарно життя й щастя, а родичам довгого здоровля.

**Евстахій Кривень,**
**Ілля Паликій.**

## ЯК МИ ПОМАГАЄМО РІДНОМУ КРАЄВІ.

### ВУНСАКЕТ, Р. АЙ.

**Молодь памятає за добрі цілі.**

Молоді українські хлопці й дівчата зробили Михайлові Королишиновi несподіванку з нагоди його 20-літних уродин. В порозумінню з його родичами хлопці взяли Михайла на прогульку, а за час його неприсутности дівчата гарно прибрали хату, не забуваючи за наш національний жовто-синій кольор. Приготовано теж багато ріжних дарунків. Як вернувся Михайло, привітано його окликами, а потім пішла весела забава, підчас якої згадали теж і за ту українську молодь, що стояла перед варшавським судом і тепер є в тюрмі. Молодь зібрала між собою для тих вязнів окрему жертву в сумі $4, які вислано до краю через Обєднання.



## 11-ЛІТНІЙ БАТЬКО.

В грецькому селі Кірас 32-літня Теодосія Адокліс породила гарного хлопчика. Виявилося, що батьком дитини є пастух Агатон Парілі, що має всього 11 літ. 11-літній батько заявив, що він ожениться з тричі старшою від нього жінкою.

## ПОДЯКА.

Ми, родичі і члени бр. св. Арх. Михаїла, від. 85 У. Н. Союза, складаємо щиру подяку головним урядникам нашої організації за скоре виплачення посмертного в сумі $1,000 за померлого нашого сина Степана. Складаємо теж щиру подяку місцевим урядникам і членам нашого відділу за їх труд і вси, котрі взяли участь у похороні.

Великий смуток і жаль нам, що ми утратили такого молодого сина. Але гірший був би жаль, якби не був належав до У. Н. Союза.

У. Н. Союз став нам у великій пригоді. Взиваємо вас, дорогі члени, записувати свої діточки до У. Н. Союза, бо ніхто не знає, який випадок може статись.

**Иосиф і Марія Лотоцькі.**

Старша жінка (до фотографа): — Я гадаю, що знимка буде добра.

Фотограф: — Пані, ви самі себе не пізнаєте!



## ТАРЗАН І ОГНЕННІ БОГИ. (148)



Як жовніри уставилися в ряди, золотоволоса Арбеля притулилася до Томія й заплакала. Американець усміхнувся, щоб її вспокоїти. „Ах, не плач, дитино. Все буде в порядку. Ми — товариш Тарзан і я — певні виграної. Незадовго я й ти поїдемо до Ню Йорку й просто до церкви".




Джері прощався з лейді Бет більше здержано. „Я... тее... як вернуся", він почав затинатися, „то є, як я вернуся, я хочу тебе щось попросити. Тимчасом, чи можу мати надію?" Замісць відповіди, вона потиснула його сильно за руку.



Як Ісkандер, Тарзан виступив наперед своєї армії. Глядачеві з боку могло справді здаватися, що це встала з гробу армія Олександра Великого та стала під командою Тарзана, пана пущі. Тепер загремів його голос: „Походом уперед!"



Тарзан повів свою армію поспішними маршами проти ворога. Як вони дійшли до краю рівнини, він побачив масу чорних дикунів, що кишіла коло входу до фортеці ворогів. Потім зовсім несподівано на рівнину влетів гальопом відділ арабської кінноти.